

Bomen in het onderwijs

‘De wereld wordt met groen verkocht en in beton uitgevoerd’, zo schreef columnist Koos van Zomeren in zijn Bomenboek. Hiermee geeft hij een tijdsbeeld weer waarin de verdichting van de steden toeneemt en de vraag om groen steeds groter wordt, en waarbij het antwoord in het luchtledige lijkt te hangen.

ANNEMIEK VAN LOON

B ‘Bomen’ zijn binnen planprocessen en in de politiek op een hoger niveau geplaatst. De vakkennis rondom bomen is door de steeds grotere raakvlakken met de overige functies verder uitgesplitst en meer gespecialiseerd. Met een duidelijke leerlijn in zowel het mbo als het hbo hebben ‘bomen’ nu ook in het reguliere onderwijs een plaats. Binnen de bomenbranche wordt vaak gemoepd dat ‘de rest van de wereld’ het nog niet begrijpt. De politiek en de burgers vinden bomen belangrijk, maar als het aankomt op uitvoering en budgettering dan blijkt het cirkeltje nog niet rond te zijn. Stedenbouwers en landschapsarchitecten zijn in de planvorming vaak degenen die op de stoel van een boomspecialist gaan zitten. Deze old-school inrichters hebben echter de ontwikkelingen in het bomenvak onvoldoende kunnen bijhouden en kennen de stedelijke problematiek rondom bomen niet. Niet dat deze ontwerpers onbekwaam zijn; de complexiteit van de openbare ruimte vraagt echter om een grotere diversiteit aan specialisten. De boomspecialist is er daar een van.

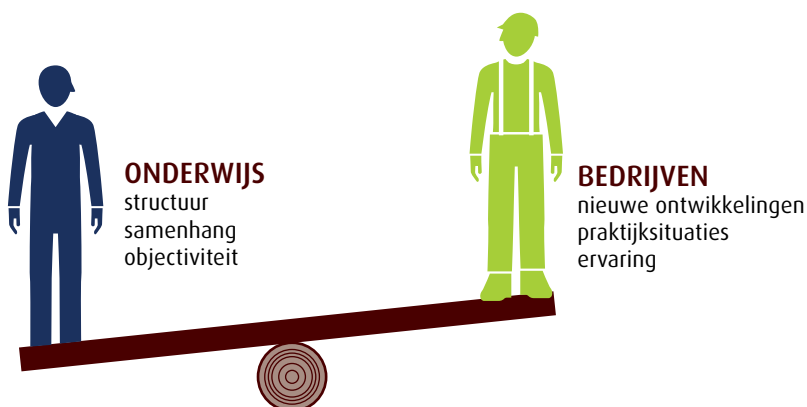
Binnen de vakgroep Boomspecialisten van de VHG wordt al jaren geconstateerd dat de toegevoegde waarde van specifieke bomenkennis buiten de branche niet gezien wordt. Dit heeft tot gevolg dat de specialistische bedrijven niet gevraagd worden. Het doorontwikkelen van specialistische kennis komt hiermee ook onder druk te staan. De meest bevoegen bedrijven hebben hun werknemers namelijk intern de kneepjes van het vak geleerd. Om tegemoet te komen aan de maatschappelijke vraag naar hoogwaardig groen en om de ontwikkeling van de branche te kunnen garanderen, heeft de VHG het initiatief genomen om het bomenvak een plaats te geven in het reguliere onderwijs. Dit heeft geresulteerd in de mbo-leerlijn ‘BBL-Treeworker’ en in de hbo-minor ‘Bomen en stedelijke omgeving’.

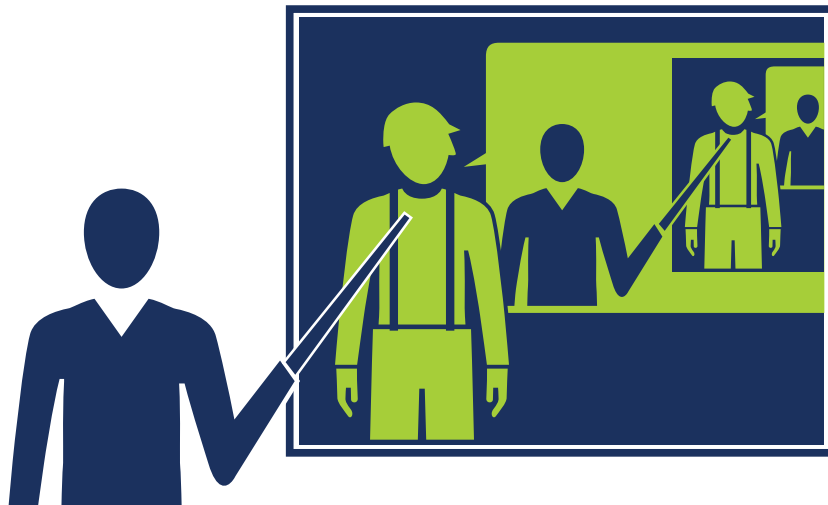
BBL-Treeworker

BBL-Treeworker is inmiddels al drie jaar een opleiding voor boomverzorgers. Binnen deze beroepsbegeleidende leerweg werken leerlingen op het bedrijf en op school toe naar hun ETW-diploma. Deze opleiding wordt aangeboden op het Wellantcollege in Houten, Helicon Apeldoorn en Helicon Eindhoven. Tachtig procent van de opleiding wordt op de werkplek gevolgd. Binnen de contacturen op school worden praktijklessen, excursies en gastlessen gevolgd. Omdat het grootste deel van de opleiding op de werkvloer plaatsvindt, is hier middels het project BBL-Treeworker extra geïnvesteerd.

School investeert in bedrijf, en andersom

De werknemer die de leerling dagelijks begeleidt kan zijn vak prima verstaan, maar is het ook een goede coach? En weet hij handelingen goed uit te leggen? Op de drie locaties hebben

illustratie A. Kwadraat

inmiddels ruim dertig praktijkleiders zich bekwaamd om naast een goed vakman ook een goede leermeester te worden.

Gastdocenten slaan een belangrijke brug tussen de praktijk en het onderwijs. Voor een goede gastles is echter ook meer nodig dan het meebrengen van vak kennis. Binnen een didactische cursus hebben de gastdocenten inzicht gekregen in de plaats van hun les binnen de opleiding. Daarnaast zijn praktische didactische handvatten gegeven voor de opbouw en het niveau van een les. Doordat bedrijven via deze cursussen meer over de vloer komen, wordt er ook inhoudelijk meer afgestemd. Wanneer bijvoorbeeld een module boomverplanting op het programma staat, kan hier op het bedrijf ook op worden aangehaakt, waardoor het leereffect verhoogd wordt. Samen met de drie scholen hebben twaalf, bij de vakgroep aangesloten, bedrijven actief deelgenomen aan dit project.

Minor Bomen en stedelijke omgeving

De boomspecialistische bedrijven zijn meer dan boomverzorgers. Naast uitvoering zijn beleid, advies en onderzoek belangrijke expertisevelden geworden. Schoolverlaters van met name HAS Den Bosch en Hogeschool Van Hall Larenstein werden aangenomen, maar moesten binnen het bedrijf nog worden ingewijd in het bomenvak. Vanuit de vakgroep Boomspecialisten is het initiatief genomen om een aantal hbo-instellingen te benaderen. In deze kennismakingsronde zijn de ontwikkelingen in de branche en de beroepsmogelijkheden voor de hbo'er door de VHG geschetst. Ook hier is het aanbod gedaan om in nauwe samenwerking met de branche specifiek bomenonderwijs neer te zetten. Hogeschool Van Hall Larenstein heeft deze handschoen opgepakt.

Het ontwikkelen van een minor was hiervoor de meest geëigende weg. Een minor is een keuzemodule van een half jaar. De minor Bomen en stedelijke omgeving is een vrije keuzemodule die toegankelijk is voor drie doelgroepen:

- De toekomstige boomspecialist: Larensteinstudenten kunnen binnen hun studierichting Bos- en Natuurbeheer of Tuin- en landschapsontwikkeling een bomenroute uitstippelen. Met het volgen van de minor, een specifieke stageplaats en een boomgerelateerde afstudeeropdracht zijn zij gekwalificeerd voor een goede start van hun carrière als boomspecialist.
- De brede hbo'er: de minor is ook toegankelijk voor studenten van andere hbo-instellingen. Zij kunnen kennismaken met de mogelijkheden, voorwaarden en voor- en nadelen van de boom in de openbare ruimte. Deze optie staat uiteraard ook open voor de Larenstein-student die geen zogenaamde bomenroute volgt.
- De werkende boomspecialist: voor werkende boomverzorgers, adviseurs en onderzoekers die door willen groeien. Door de ruime aandacht voor beleid, beheer en wetgeving, projectmanagement en communicatie (rapporteren en adviseren) wordt de al aanwezige boomtechnische kennis naar een hoger niveau getild.

Het uitbesteden van opleiden van goed personeel vraagt om vertrouwen en om een heldere dialoog tussen de opleider en het bedrijf. Met het neerzetten van BBL-Treeworker en de minor Bomen en stedelijke omgeving is een belangrijke stap gezet om de branche verder te professionaliseren.

De minor Bomen in een stedelijke omgeving start in februari 2013 en duurt tot en met juni. De leergang voor werkenden telt 20 lesdagen (middag/avond) en omvat de hoofdthema's Bomenkennis en Communicatie.

OPLEIDING BBL-TREEWORKE

**Wellant College
Houten**
Randhoeve 2
3992 XH Houten
030 - 63 77 024
www.wellant.nl

**Helicon
Apeldoorn**
Loolaan 69
7314 AH
Apeldoorn
055 - 52 18 773
www.helicon.nl

**Helicon
Eindhoven**
Locatellistraat 5
5654 JB Eindhoven
040 - 25 95 757
www.helicon.nl

**HBO-Leergang
Bomen en
Stedelijke
omgeving**
VHL Trainingen &
cursussen
Postbus 9001
6880 GB Velp
026 - 36 95 640
infotc@wur.nl
www.vanhall-larenstein.nl/tenc